

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce
45. ročník, 2018/2019

Školní kolo – řešení – II. kategorie

1. Příklad řešení:

- a) *štítl se – zaštítluje se / zaštítl se* (Pokud soutěžící uvede jiné vhodné sloveso, např. *kryje se*, uznávejte jej.)
b) *štítl se* (mít k něčemu odpor, nechut') – *zaštítl'ovat se / zaštítl se* (brát/vzít si něco jako ochranu, záštitu; chránit / ochránit se před něčím)
c) *Můj bratr se štítl hadů a já pavouků.*

Bodování:

- a) Za každý správně uvedený tvar – 1 bod, celkem tedy maximálně 2 body.
b) Za dvojici slovníkových tvarů a vysvětlení jejich významů – 1 bod.
Uznávejte za plný počet bodů i tvary sloves bez zvratného *se*.
c) Za vhodnou příkladovou větu – 1 bod.

Maximálně tedy 4 body.

2. Příklad řešení:

- a) *Nožička je k brýlím připevněná titěrným/malinkým šroubkem.*
b) *Když je člověk ještě malinký, starají se o něj rodiče.*
c) *Vyrábět ozdoby ze skleněných korálek je taková titěrná práce.*

Bodování:

- a) Za vhodnou větu, v níž lze slova zaměnit – 1 bod.
b) Za vhodnou větu, v níž nelze slova zaměnit – 1 bod.
c) Za vhodnou větu, v níž nelze slova zaměnit – 1 bod.

Maximálně tedy 3 body.

- 3. a) i) 4. pád, ii) 2. pád, iii) 6. pád;**
b) ii) 2. pád.

Lze přijmout dvojí vysvětlení. **Příklady řešení:** V zadané větě je jeho užití umožněno tím, že jde o elipsu (výpustku): mezi slovním spojením *prvního máje* a předložkou *na* je vynecháno slovo *den/svátek*, které je ve 4. pádě a na němž spojení *prvního máje* závisí jako neshodný přívlastek. NEBO Konstrukce mohla vzniknout mechanickou analogií podle *na svatého Vojtěcha*, kde je tvar druhého a čtvrtého pádu stejný (není jednoznačné, který pád byl ve spojení použit).

Pozn. Termín *elipsa* ani určení větného členu nevyžadujte.

Bodování:

- a) Za správné určení pádů ve 3 větách – 2 body;
za správné určení pádu ve 2 větách – 1 bod.
b) Za uvedení správného pádu nebo věty, v níž se tento pád vyskytuje – 1 bod;
za výstižné vysvětlení – 2 body; při drobných formulačních nedostacích – 1 bod.

Maximálně tedy 5 bodů.

4. Příklad řešení:

Převázat: Když v obchodě požádáte o dárkové balení koupeného zboží, zabalí vám ho do ozdobného papíru a převáží stuhou.

Převážít: Pokud má personál letiště podezření, že je zavazadlo příliš těžké, převáží jej na kontrolní váze.

Převážet: Tanker je loď, která převáží ropu.

Bodování: Za každý infinitiv – 1 bod, za každé vhodné užití tvaru – 1 bod.
Maximálně tedy 6 bodů.

5. Příklad řešení:

a) Věta může znamenat buď že se muzejní noc zatím celkově konala čtyřikrát (nevíme kdy, např. jednou ročně v posledních třech letech) a tento víkend se koná počtvrté, nebo že se v letošním roce konala už třikrát a tento víkend počtvrté (ale nevíme, kolikrát a jestli vůbec se konala v předchozích letech).

b) *Tento víkend se koná už čtvrtý ročník muzejní noci.*

Tento víkend se koná muzejní noc, v průběhu letošního roku / za letošní rok už počtvrté.

Bodování:

a) Za výstižné vysvětlení obou významů – 2 body; při drobných stylizačních nedostatcích 1 bod. Za vysvětlení 1 významu – 0 bodů.

b) Za každý vhodně formulovaný příklad – 1 bod.

Maximálně tedy 4 body.

6. a) *To se tře hadříkem. To setře hadříkem. Přines mi to pivo. Přines mi topivo.*

b) **Příklad řešení:** V češtině je hlavní slovní přízvuk většinou na první slabice slova. Výjimkou jsou příklonky (v zadaných větách *se, mi*), které přízvuk nemají vůbec.

Bodování:

a) Za správné vyznačení všech přízvuků – 2 body, za 1 chybně – 1 bod, za 2 a více chyb – 0 bodů;

b) Za výstižné vysvětlení – 2 body, při drobných stylizačních nedostatcích – 1 bod.

Maximálně tedy 4 body.

7. Příklad řešení:

a) Slovo *stoletý* obvykle vyjadřuje, že něco existuje/trvá po dobu sta let, v zadané větě je ale míněno výročí události, která se stala před sto lety.

b) *Letos si připomínáme sté výročí založení republiky. / Letos si připomínáme sto let od založení republiky.*

c) *Sedl jsem si do stínu stoletého dubu.*

Bodování:

a) Za vhodné vysvětlení – 1 bod.

b) Za každou vhodnou větu – 1 bod, maximálně tedy 2 body.

c) Za vhodnou příkladovou větu – 1 bod.

Maximálně tedy 4 body.

Celkem tedy maximálně 30 bodů.

Slohový úkol hodnotíte:

A) slohovou úroveň textu, zejména:

- dodržení tématu a formy, je-li stanovena
- nápaditost a originalitu zpracování
- celkovou výstavbu a členění textu, jeho plynulost a návaznost
- vhodný výběr jazykových prostředků přiměřeně ke stylu textu – posuzujte celkový výběr prostředků lexikálních, tvaroslovných a syntaktických, funkčnost volby spisovných a nespisovných prostředků
- větnou stavbu přiměřenou stylu textu

B) jazykovou a pravopisnou správnost projevu, zejména:

- pravopisnou správnost včetně dodržování pravidel interpunkce
- znalost kodifikace ve všech jazykových plánech – v hláskoslovném, morfologickém, lexikálním i syntaktickém plánu

Bodování části **A)** 0–10 bodů.

Bodování části **B)** 0–10 bodů.